

על ארבעה ספרי שירה חדשים

מאת אסתר חתן

השירים הטובים בספר הם אלה בהם הפואטיקה הוודוית בונה תמונה ממשית ואינה משאירה את הקורא עם מילוליות מעורפלת. הפואטיקה של חמוטל בריוסף מעמידה במרכז תיעוד כמעט יומני של אירועים אישיים והתנובה עליהם. אין זו שירה על שירה או שירה המחזינה את התהליך הלשוני, או שירה המציירת מיקציה שירית. לעתים השיר מספק די פירוט לקורא לשחזר את האירוע, החוייה, ובכך להשתתף בתגובת המשוררת. לעתים הכל כה נרמז עד כי הקורא נשאר בחוץ, והשיר הוא מלל, גם אם יפה, שאינו עובר ("באוור הלכר", עמ' 47, "מספד לאחר", עמ' 46). שירה מטבעה אמנם מרמזת, אך אז במקום אירוע ממשי היא יוצרת אירוע לשוני. שירה אינה מקבץ של מלים המשתלכות יפה. משחו צריך לנער, לעבור. יש משוררים הכותרים להעביר את הסיפור ודרכו מגיעים לקורא; אחרים מוצאים את הקורא באמצעות האירוע הלשוני, הדינמיקה הלשונית. כל דרך לטימית כל עוד המלים אינן שפת רמז שאינה בונה איזה גשר.

דליה קווה, **אשה עיגול**, הוצאת הקיבוץ המאוחד, 1990. תיאור חי של מראות יומיומיים השזורים יחדיו בכשרון. מבט רומנטי, נוסטלגי על העבר, על גבול השמאלך אך עוצר קצת

דליה קווה
אשה עיגול

ובצמיפות, חמוטל בריוסף, הוצאת הקיבוץ המאוחד, 1990

ל ספר "ובצמיפות" של חמוטל בריוסף מבנה אוטור ביוגרפי ולשם כך משלב שירים מקבצי שירה קודמים שפרסמה. ברבים מהשירים מודגשת מועקת צמיפות. תחילה של ילדה בעולם מבוטאים שתלטני ("כשהייתי בתיכון", עמ' 8, ואחר כך של אמהות, בית, על חיים, בן שאינו, "ישאלתי אותי", עמ' 70, "שיר זמר", עמ' 57, "בעמפיד", עמ' 56, "שיר סתיו", עמ' 55). עולם הילדות בשירים אינו רצף זכרונות נוסטלגיים שגורים הצבועים בוורוד מלאכותי, אלא נל של זעם, עריכת חשבון אמיצה, המציירת בלשון אלימה סביבה אלימה, גם אם כלמי חוץ אין היא נראית ככזו (עמ' 5).

ובצמיפות

ובצמיפות של חמוטל בריוסף
ובקטלגה הקטלגה המטמקמת
פתאם יד של אשה נכריה קמששת
את אריג השמלה שתמרה לי אמי
ושאלת למחירו
ואינה הדלה לשאל גלילות
שורקת באריג בצפרנים סדוקות
סעבניה בעורי
קמששת במבינות
באצבעות דקורות של תופרת קצרת ראי
דקת שקמים וחונרת
והיא גונרת וגונרת

האלימות שרואה חמוטל בריוסף בעולם ילדותה ואלימות תגובתה חריפות עוד יותר בשיר "כשאני מביטה בך" (עמ' 6). יעני מתרחקות זו מזו מרוב תדהמה/כשאני מביטה בך, מדאם אדמה זמן. הוי אשה נוצה, מוכתמת, נפולת לסתות, אשה זקנה שמוכרת לי יותר מדי, זאת שמדדה על מקל אל היכל התרבות, עטופת פרווה בעלת תלתלים מלאכותיים/ עמוסה שרשרות וטבעת מזהב אמריקאי... האם ידעת כי את היא שחינקת אותי? חלב אדום בהיר משדך האחד ינקתי, ומהשד חשני נמשך חלב רוחש אפור מעובש... את הריב והרוגז מתארת המשוררת כמקור לחיוניות אביה ואף לחוליתה (עמ' 7).

ה ד ו א ר
5/192